Interessante tider

Det kinesiske ordsprog ”Gid du må leve i interessante tider” var ment som en forbandelse. I denne periode er det interessante tider for elhandelssektoren. Forbandet interessante.

Som forbrugere har vi kunnet opleve stigende elpriser. Egentlig begyndte det med uheldige vejrfænomener, der så blev fulgt op af den nuværende geopolitiske situation. Dette holdt i en periode gasprisen oppe, og dermed blev elprisen også ramt, i de timer hvor gaskraftværkerne satte prisen på elspotmarkedet.

Elektricitet handles engros på varebørser – typisk på timebasis, og den indbudte pris fra det sidste (mindst dyre) kraftværk, der behøves i hver time til at dække efterspørgslen, sætter prisen for alle elproducenter, der sælger på børsen.

Dette nyder man godt af, hvis man ejer et elproduktionsanlæg med lave marginalomkostninger, f.eks. ift. vand-, vind- og solkraft. Disse producenter har da også nydt godt af prisstigningerne på elektricitet – medmindre elektriciteten blev videresolgt til el(mellem)handlere på fastpriskontrakter. I så fald landede gevinsten hos sidstnævnte. Og gevinst har mange elhandlere opnået i den seneste tid. Den nordjyske energikoncern Norlys bryster sig af et overskud i deres elhandelsselskab på 40 gange budgettet.

Og netop elhandlernes store fortjeneste i en periode, hvor de fleste elkunder har oplevet det stik modsat, har påkaldt sig opmærksomhed fra presse og politikere. Opmærksomheden fik negative intonationer, da elhandlerne unddrog sig den særskat, som Danmark er på vej til at introducere. Den særbehandling fik elhandlere i mange andre lande ikke.

Og Danmark havde endda opstillet en garantiordning på 125 mia. kroner, for at sikre at de pågældende elhandlere kunne dække finansiel sikkerhedsstillelse på derivatkontrakter på el eller gas. Ingen elhandlere fik vist behov for at trække på denne garantiordning, men måske har den blotte mulighed for at gøre det været tilstrækkelig sikkerhed.

Forargelse er vel det rigtige udtryk, da det viste sig, at centrale medarbejdere i en elhandlervirksomhed var blevet lovet en attraktiv bonusordning, der for en enkelt medarbejder nåede op på 300 mio. kr. Senere kom det frem, at den chef, der havde indgået den generøse bonusordning med ikke blot den ene, men med flere medarbejdere, havde måttet forlade sit job, da han havde krævet lignende generøse ordninger for sig selv. Retfærdigvis må det siges, at der bag de store bonusser lå et endnu større overskud hos den pågældende arbejdsgiver. Sidstnævnte, der havde to andelsselskaber som ejere, nægtede dog at udbetale de store bonusser, og da medarbejderne ikke ville frasige sig dem, endte det med en bortvisning. Det er nu overladt til retssystemet at finde en løsning på dette.

I pressen er det også kommet frem, at en anden elhandlervirksomhed var kommet til at love bonusser uden loft, men da ledelsen fandt ud af dette, skyndte man sig at fyre de pågældende medarbejdere, så bonussen ikke skulle ”løbe løbsk”. Om de pågældende medarbejdere senere er blevet genansat, er ikke denne skribent bekendt.

Men hvor der er gevinstmuligheder, er der som oftest også tabsrisiko. Det har flere selskaber været ude for. I et enkelt tilfælde med involvering af en kommune, hvor der har været mistanke om, at tabet uretmæssigt skulle være forsøgt tørret af på nogle fjernvarmeforbrugere. Tilsynsmyndigheden på området er nu gået ind i sagen.

Samtidig kan vi nu læse, at konkurrencemyndighederne mener at have fået øje på et kartel, der gennem koordinering af bud på et elmarked har drevet priserne op. Den slags plejer at være forbudt.

Og med til historien hører, at Forbrugerombudsmanden i årevis har været efter en tvivlsom del af branchen for vildledning i forbindelse med elhandel.

Som en særlig artig afslutning bemærkes, at Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet nu på foranledning af en anmeldelse fra energisektorens tilsynsmyndighed (Forsyningstilsynet) har rejst sag mod en elhandelsvirksomhed for ulovlig markedsmanipulation på elmarkedet. National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK – tidligere Bagmandspolitiet) har angiveligt den 19. april 2023 foretaget anholdelse af otte medarbejdere i en energihandelsvirksomhed. Sagen skulle dreje sig om en gevinst ved ulovlig markedsmanipulation på et trecifret millionbeløb. Manipulationen skulle bl.a. være sket ved at afgive falske købs- og salgsbud i markedet. Tre direktører har fået beslaglagt andele i ejendomme.

Jo, det er interessante tider på elmarkedet. Da elmarkedet blev liberaliseret, medførte det en opdeling i monopoldele og konkurrenceudsatte dele. Mens monopoldelene blev underlagt skrappe bestemmelser, bevilling og prisregulering, slap den konkurrenceudsatte del – herunder elhandlern – for dette.

Tør man gætte på, at vi kan se frem til strammere regulering af elhandel – spekulativ eller ej? De første spekulationer, om noget der ligner reguleringen af finansielle institutioner, er allerede kommet frem.

Sådan kan det gå i interessante tider!

Af professor Bent Ole Gram Mortensen